

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра філософії та культурології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

/проф. Борис БУНЧУК/

“ 12 ” серпня 20 24 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ І СОЦІАЛЬНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Соціальне забезпечення»

Спеціальність 232 Соціальне забезпечення

Галузь знань 23 Соціальна робота

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни Актуальні питання соціальної сфери і соціального забезпечення складена відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення», спеціальності 232 Соціальне забезпечення, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 12 від «2» вересня 2024 р.).

Розробник: **Гнатчук Оксана Степанівна**, кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та культурології

Викладач: **Гнатчук Оксана Степанівна**, кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та культурології

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри філософії та культурології

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Завідувач кафедри філософії та культурології

(підпис)

Ольга РУПТАШ

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Голова методичної ради філологічного факультету

(підпис)

Алла АНТОФІЙЧУК

1. Мета навчальної дисципліни «Актуальні питання соціальної роботи і соціального забезпечення» –

Ознайомити студентів з новими надбаннями в теорії та інноваціями у практиці соціальної роботи і соціальної роботи в Україні: на основі засвоєння теоретичного матеріалу, що його подано в лекційній частині курсу проаналізувати ті аспекти сучасної соціальної роботи в Україні, які матимуть вплив на успішність подальшої професійної діяльності студентів – майбутніх соціальних працівників; ознайомитися з моделями демонополізації соціальної роботи в Україні; навчитися різнобічно аналізувати технології соціальної роботи; засвоїти алгоритми інноваційних технологій сучасної соціальної роботи, розвинути та вдосконалити уміння і навички побудови технологій соціального партнерства, сформувати й закріпити уміння і навички продуктивної взаємодії у соціально-педагогічній діяльності та практиці соціальної роботи.

2. Результати навчання:

Внаслідок вивчення курсу, студенти повинні знати та вміти:

знати і вміти :

Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

- Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження.
- Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук.
- Збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних.
- Самостійно й автономно знаходити інформацію, необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.
- Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження.
- Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.
- Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.
- Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг та управлінських рішень.
- Розробляти соціальні проекти на високопрофесійному рівні.
- Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Тема 3. Розвиток понятійно-термінологічного апарату сучасної соціальної роботи.	2	4											
Разом за ЗМ 1	6	10											
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Технологізація соціальної роботи і соціальної педагогіки в сучасній Україні: досвід та перспективи												
Тема 1. Інноваційні технології соціальної роботи в Україні	2	5											
Тема 2. Творчі технології в сучасній соціально-педагогічній діяльності та практиці соціальної роботи	2	5											
Тема 3. Модель соціальної роботи в умовах територіальної громади.	2	5											
Тема 4. Соціальна робота із вразливими категоріями населення	3	5											
Разом за ЗМ 2	9	20											
Усього годин	15	30											

3.3. Тематика практичних занять

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
Тема 1	<p>Соціальна робота і в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -вивчитіть та проаналізуйте основні закони та нормативні акти, які регулюють соціальну роботу в Україні, включаючи Закон про соціальні послуги, Концепцію розвитку соціальної роботи тощо. (доповіді, презентації). - підготуйте презентацію на тему «Інноваційні методи соціальної роботи, які використовуються в Україні та за кордоном, їхня ефективність». -здійсніть порівняльний аналіз сучасного стану соціальної роботи в Україні з іншими країнами та визначіть схожість та відмінності. (порівняльна таблиця, SWAT-аналіз). - розробіть рекомендацій щодо подальшого розвитку соціальної сфери держави: На основі проведених досліджень, розробіть 	3	

	<p>рекомендації щодо покращення системи соціальної роботи в Україні та висловіть свої пропозиції щодо подальшого розвитку цієї галузі.</p> <p>-розробіть соціальний проект, спрямований на вирішення певних соціальних проблем або потреб у своєму місті чи регіоні.</p> <p>-зробіть аналіз кейсів з реального життя щодо вирішення складних ситуацій.</p>		
Тема 2	<p>Сучасні теоретико-методологічні підходи у соціальній роботі.. <i>Завдання:</i></p> <p>-вивчіть основні теорії соціальної роботи, такі як системний підхід, екологічний підхід, груповий підхід тощо, і проаналізуйте їхню роль у сучасній соціальній роботі (доповіді, реферати, презентації)</p> <p>- застосуйте певний теоретичний підхід у практиці, розробивши соціальний проект з використанням обраної теорії. Наприклад, вони створять проект зі сприяння включенню людей з інвалідністю за допомогою соціального моделювання.</p> <p>-вивчіть кейси з реального життя, які ілюструють різні методологічні підходи до соціальної роботи. Проаналізуйте кожен кейс та визначте, який підхід був використаний і чому.</p> <p>- відвідайте організації, які надають соціальні послуги та визначте, які методологічні підходи вони використовують. Після цього створіть звіт про свої спостереження.</p> <p>-оберіть конкретний методологічний підхід та проведіть дослідницький проект, який включає в себе збір даних, аналіз і висновки на основі обраного підходу.</p>	2	1
Тема 3	<p>Розвиток понятійно-термінологічного апарату сучасної соціальної роботи. <i>Завдання:</i></p> <p>-створіть глосарій, в якому будуть визначені основні терміни та поняття, що використовуються в соціальній роботі, дослідіть та поясніть значення кожного терміну.</p> <p>- проаналізуйте сучасну літературу з соціальної роботи та ідентифікуйте нові терміни та поняття, які виникли в цій галузі. Підготуйте звіт про знайдені терміни та їхнє визначення.</p> <p>-складіть порівняльну таблицю термінології соціальної роботи в Україні з іншими країнами або з іншими сферами діяльності, такими як медицина чи освіта. Зверніть увагу на спільні та відмінні риси.</p> <p>-дослідіть історію розвитку термінології в соціальній роботі, включаючи її походження та еволюцію з часом. Підготуйте хронологічний огляд.</p> <p>-створіть презентацію про роз'яснення важливих термінів та понять у соціальній роботі та надайте приклади їхнього застосування.</p>	2	1

Тема 4	<p>Інноваційні технології соціальної роботи в Україні</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -вивчіть сучасні інноваційні технології, які застосовуються в соціальній роботі, такі як, віртуальна реальність або блокчейн. Розробіть план впровадження однієї з цих технологій у роботу соціальних служб. (доповідь, презентація) -проведіть дослідження інтернет-ресурсів, які надають інформацію та підтримку для соціальних працівників та клієнтів. Підготуйте звіт про найдоцільніші ресурси. - дослідіть успішні проекти в Україні, де були застосовані інноваційні технології в соціальній роботі, і підготуйте огляд цих проектів. 	2	1
Тема 5	<p>Творчі технології в сучасній соціально-педагогічній діяльності та практиці соціальної роботи</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - розробіть та проведіть творче навчальне заняття, використовуючи інтерактивні методи, мистецтво, музику або інші творчі підходи, враховуючи вікові та індивідуальні особливості учасників. -розробіть інструкції або посібники для соціальних працівників, які містять ідеї та методи творчої роботи з різними групами клієнтів чи учнів. -створіть рольові сценарії для тренування навичок спілкування, конфліктології, та інших важливих аспектів соціальної роботи. -дослідіть історії успіху відомих осіб, які подолали труднощі та досягли своїх цілей завдяки творчому підходу та рішучості. Підготуйте презентації або відео-репортажі про ці історії для надихання інших. 	2	
Тема 6	<p>Модель соціальної роботи в умовах територіальної громади</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - обрвіть конкретну територіальну громаду і проведіть аналіз її потреб, проблем і ресурсів. Визначте, які соціальні послуги і підходи до соціальної роботи можуть бути найбільш ефективними для цієї громади. (доповідь, реферат, есе) -спроєктуйте соціальну програму для конкретної територіальної громади на основі її потреб і особливостей. Програма повинна включати в себе стратегії та методи роботи з різними цільовими групами. (оформіть звіт) -організуйте робочі зустрічі або фокус-групи з мешканцями громади, щоб вивчити їхні потреби та думки щодо соціальних послуг, врахуйте отриману інформацію при розробці моделі соціальної роботи. (доповідь, презентація). -визначте показники та критерії для оцінки ефективності моделі соціальної роботи в громаді. Розробіть систему збору та аналізу даних для оцінки результатів роботи. (доповідь, презентація). 	2	

Тема 7	<p>Соціальна робота із вразливими категоріями населення</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> -вивчіть потреби та проблеми різних вразливих груп населення, таких як бездомні, мігранти, люди з інвалідністю, та складіть письмовий огляд. -створіть індивідуальні плани допомоги для клієнтів із вразливими статусами, враховуючи їхні потреби та ресурси. (доповіді, презентації) -виберіть конкретну вразливу групу та проведіть соціальне дослідження, щоб з'ясувати їхні потреби, проблеми та рівень задоволення ними. -вивчіть аспекти соціальної роботи з мігрантами або іншими вразливими групами, які мають різну культурну приналежність. (доповіді, реферати, есе). -вивчіть та опишіть методики роботи з дітьми, які опинилися в складних сімейних ситуаціях, таких як сирітство, насильство в родині, розлучення тощо. -дослідіть особливості роботи з людьми похилого віку, включаючи питання психосоціального супроводу та допомоги в організації їхнього життя. (доповіді, презентації). -проведіть аналіз діяльності громадських організацій, які працюють з вразливими групами, і розробіть плани співпраці. (доповіді, презентації). 	2	
--------	---	---	--

3.4. Самостійна робота здобувачів (ІНДЗ)

Самостійна робота студентів з дисципліни «Актуальні питання соціальної роботи і соціального забезпечення» спрямована на засвоєння, узагальнення і закріплення знань та включає такі види робіт як опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури та інформаційних ресурсів, підготовку до практичних занять, підготовку питань, які виносились на самостійне вивчення, створення презентацій завдань до відповідних тем дисципліни.

№	Назва теми (форма контролю)	Кількість балів
Тема 1	<p>Соціальна робота і в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку.</p> <p><i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз поточного стану системи соціальної роботи в Україні, її основних складових та завдань. 2. Дослідження впливу соціальної роботи на покращення якості життя громадян України та вирішення соціальних проблем. 3. Аналіз передового міжнародного досвіду та можливостей його впровадження в українській практиці. 4. Вивчення ролі соціальної роботи у зменшенні рівня бідності в країні. 5. Дослідження діяльності соціальних працівників у роботі з дітьми, молоддю, людьми похилого віку, люлей з інвалідністю, тощо. 6. Аналіз програм та проектів соціальної політики і роль соціальної роботи у їх впровадженні. 7. Інноваційні технології у соціальній роботі України: 8. Перспективи розвитку соціальної роботи в Україні на майбутнє: <p><i>Робота над практичними завданнями до теми</i></p>	до 5 балів

Тема 2	<p>Сучасні теоретико-методологічні підходи у соціальній роботі.. <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Дослідження теорії та практики використання екологічного підходу в соціальній роботі. 2.Аналіз підходів, які акцентують на правах людини в процесі соціальної роботи. 3.Розгляд ролі гендеру в соціальній роботі та його вплив на практику та теорію. 4.Вивчення методологічних підходів до роботи соціальних працівників у надзвичайних ситуаціях. 5.Культурно-компетентний підхід у соціальній роботі: 6.Роль психологічних методів і технік у соціальній роботі. 7.Системний підхід до соціальної роботи: 8.Соціальна робота з використанням медіа-ресурсів: <p><i>Робота над практичними завдання до теми</i></p>	до 5 балів
Тема 3	<p>Розвиток понятійно-термінологічного апарату сучасної соціальної роботи. <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Аналіз ключових етапів розвитку термінології соціальної роботи. 2.Дослідження основних термінів та понять, що використовуються в сучасній соціальній роботі. 3.Інтернаціоналізація соціальної роботи: трансляція та адаптація термінології: 4.Сучасні тенденції у розвитку термінології соціальної роботи: 5.Стандартизація та регулювання термінології у соціальній роботі: 6.Кроскультурна та міжнародна адаптація термінів у соціальній роботі: 7.Аналіз різниці у тлумаченні та використанні термінів у різних галузях соціальної роботи (дитяча, медична, геронтологічна тощо). <p><i>Робота над практичними завдання до теми</i></p>	до 5 балів
Тема 4	<p>Інноваційні технології соціальної роботи в Україні <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Вплив інформаційних технологій на сучасну соціальну роботу в Україні: Аналіз того, як використання 2. Розгляд можливостей та обмежень доступу до інтернет-ресурсів для різних соціальних груп. 3.Аналіз інноваційних рішень для спрощення процесу надання соціальних послуг та збільшення ефективності їх обліку. 4.Використання соціальних мереж у соціальній роботі: 5.Технології та програми для психосоціальної підтримки і консультації в Україні: 6.Використання віртуальної реальності у реабілітації та розвитку дітей з особливими потребами: 7.Біг-дата аналіз для передбачення потреб у соціальних послугах: Розгляд використання аналітичних інструментів для покращення планування та надання послуг. 8.Етичні питання використання інноваційних технологій в соціальній роботі: <p><i>Робота над практичними завдання до теми</i></p>	до 5 балів
Тема 5	<p>Творчі технології в сучасній соціально-педагогічній діяльності та практиці соціальної роботи <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p>	до 5 балів

	<p>1.Аналіз ролі ігор та ігрових технік у сприянні розвитку дітей та розв'язанні соціальних проблем.</p> <p>2.Мистецтво як інструмент самовираження та реабілітації в роботі з вразливими групами населення:.</p> <p>3.Музикотерапія як форма творчої соціально-педагогічної роботи:</p> <p>4.Технології візуального мистецтва в соціальній роботі:</p> <p>5.Аналіз використання фільмів для розкриття соціальних проблем та сприяння громадській активності.</p> <p>6.Аналіз методів, спрямованих на зниження стресу та покращення емоційного стану клієнтів.</p> <p><i>Робота над практичними завдання до теми</i></p>	
Тема 6	<p>Модель соціальної роботи в умовах територіальної громади <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <p>1.Оцінка ефективності моделі соціальної роботи в територіальній громаді:</p> <p>2.Роль громадських ініціатив у формуванні моделі соціальної роботи на рівні громади:</p> <p>3.Гендерний аспект моделі соціальної роботи в територіальній громаді:</p> <p>4.Інклюзивна модель соціальної роботи в громаді:</p> <p>5.Психосоціальна підтримка в моделі соціальної роботи в територіальній громаді:</p> <p>6. Аналіз особливостей та викликів роботи соціальних працівників у віддалених та сільських територіях.</p> <p>7.Вивчення стратегій та інтервенцій, спрямованих на розвиток молодіжних ініціатив та активності.</p> <p>8.Аналіз досвіду ведення соціальних програм та роботи з постраждалими під час надзвичайних ситуацій.</p> <p>9.Система оцінки потреб і ризиків в моделі соціальної роботи на рівні громади.</p> <p><i>Робота над практичними завдання до теми</i></p>	до 5 балів
Тема 7	<p>Соціальна робота із вразливими категоріями населення. <i>Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми:</i></p> <p>1.Основні принципи соціальної роботи із вразливими категоріями населення.</p> <p>2.Роль соціального працівника в підтримці людей з інвалідністю.</p> <p>3.Соціальна робота з бездомними: стратегії виходу зі складних життєвих ситуацій.</p> <p>4.Соціальна робота з мігрантами та біженцями: виклики міжнародного рівня.</p> <p>5.Соціальна робота із вразливими групами у сучасних умовах війни в Україні та кризи.</p> <p>6.Ефективність програм і проєктів соціальної роботи для вразливих категорій населення: оцінка та підходи до покращення.</p> <p><i>Робота над практичними завдання до теми</i></p>	до 5 балів

4. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Для досягнення освітньої мети та прогнозованих програмних результатів використовуються основні традиційні та інтерактивні методи навчання, новітні технології.

Методи навчання:

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо).

МН2 – практичні методи (практичні роботи).

МН3 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо).

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами.

МН6 – комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебінари і т.п.).

МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни.

5. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

5.1. Критерієм підсумкового оцінювання є досягнення здобувачем мінімальних порогових рівнів оцінок (балів) за кожним передбаченим результатом навчання.

Кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати під час навчальних занять за кожну тему (опитування, тестування, розв'язання задач, виконання індивідуальних завдань), виконання завдань для самостійної роботи є різною (дивись таблицю та Moodle). Загальна (максимальна) кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить **100** балів, з яких **60** балів здобувач набирає при поточних видах контролю і **40** балів – у процесі підсумкового виду контролю (іспиту).

У випадку отримання менше 50 балів за результатами поточного та підсумкового контролю, здобувач вищої освіти обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 35 балів, він не допускається до підсумкового контролю.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної, додаткової літератури та інших (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових (презентацій) завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання тем відбувається з дозволу аспірантури за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференціях).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують всі завдання, які передбачені. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

5.2. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
зараховано	A (90-100)	відмінно
зараховано	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
зараховано	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного

		складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

5.3. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

МО1 – контрольні роботи (тематичні).

МО2 – тестові завдання, опитування, індивідуальні завдання.

МО4 – аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті.

МО5 – презентації результатів виконання завдань.

МО11 – інші види індивідуальних та групових завдань.

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю є усні та письмові (тестування, презентації тощо) відповіді здобувача.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі *іспиту* і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. іспит проводиться у формі комп'ютерного тестування за теоретичним та практичним матеріалом курсу або за білетною програмою.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Кількість балів за модулі	Кількість балів (<i>іспит</i>)	Сумарна к-ть балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
10	8	8	8	8	8	10	60	40	100

7. Рекомендована література

7.1. Основна:

1. Взаємодія соціальних служб та загальноосвітніх закладів у здійсненні соціально-педагогічної підтримки дітей трудових мігрантів : Монографія /С. Я. Харченко, В. М. Пігіда ; Держ. закл. «Луган. нац ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2014. –178 с.

2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред проф І. Д. Звереві. – Київ, Симферополь: Універсум, 2012. – 536 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу www.civica.org/main/data?t=3&c=1&q=1946705

3. Використання інтерактивних методів та мультфільмів у профілактиці ризикованої поведінки: методичний посібник для спеціалістів, які працюють з бездоглядними та безпритульними дітьми та підлітками / Журавель Т. В., Лях Т. Л., Нікітіна О. М. – СНІД Фонд Схід-Захід (AIDS Foundation East-West – AFEW), Київ. – 2010. – Електронне джерело. – Режим

доступу :http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3484/1/T_ZHURAVEL_T_LYAKH_O_NIKITINA_VIMTMUPRP_KSP&SR_IL.PDF

4. Соціальна робота із вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. I.Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. –К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. – 256 с. – Електронне джерело. – Режим доступу : <http://www.p4ec.org.ua/upload/education/library/1513689511.pdf>

5. Сучасна соціальна робота з сім'єю у громаді: актуальні аспекти. Інформаційно-методичні матеріали / Полякова О. М., Пономаренко Л. І., Шевченко Т. Ю., Борисова А. В; за ред. О. М. Полякової. Суми. 2019. – 176 с.

6. Теорії і методи соціальної роботи : [підручник для студентів вищих навчальних закладів] / За ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. – К.: Академвидав, 2005. – 328 с.

7. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 464 с.

7.2. Додаткова:

1. Гарнець О., Гончарук О., Дмитрук Н., Ткачук А. Децентралізація в Україні:соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук – К.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с. – Електронне джерело. – Режим доступу : http://despro.org.ua/media/articles/13_book_goncharuk_web.pdf

2. Збірник сценаріїв інтерактивних вистав з дисципліни “Основи сценарної роботи соціального педагога” : Методичні матеріали до курсу І укладачі І. Палько, К. Марчук. — Житомир : Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2016. — 88 с. – Електронне джерело. – Режим доступу : http://eprints.zu.edu.ua/23861/1/zb_rnik_2016.pdf

3. Ніколаєва В. І. Деякі сучасні теоретико-методологічні підходи сутності соціальної роботи (2018). – Електронне джерело. – Режим доступу : <http://eir.pstu.edu/handle/123456789/19668>

4. Полякова О.М., Бендрик Н.О. Функціонування патронатної сім'ї як актуальна проблема наукових досліджень. – Електронне джерело. – Режим доступу :http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Kaf_soc_ped/Zbirn_2018_19_11.pdf

5. Семез А. А. Соціально-педагогічне проектування: Навчальнометодичний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності 6.010106 Соціальна педагогіка. — Кіровоград: ВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. — 132 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pedagogy.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2018/02/Semez.pdf>

6. Ташкінова О. А. Впровадження патронату як форми сімейного влаштування дітей в Україні / О. А. Ташкінова, Ю. О. Булигіна // Вісник Приазовського державного технічного університету : зб. наук. праць / ДВНЗ «ПДТУ». – Маріуполь, 2018. – Вип. 1. – С. 129–132. – (Серія : Соціально-гуманітарні науки та публічне адміністрування). – Електронне джерело: <http://eir.pstu.edu/handle/123456789/19671>

7. Харченко С. Я. Історія, теорія та практика волонтерського руху в Україні [навчально-науково-методичний посібник для студентів, магістрантів, аспірантів та спеціалістів у галузі соціальної роботи, соціальної педагогіки] / Харченко С. Я., Караман О. Л., Кратінова В. О., Ларіонова Н. Б., Песоцька О. П., Горенко С. В., Юрків Я. І., Островька Н. О. – Луганськ, 2009. – 403 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу : [http // www . softacademy . luguniv . edu . ua](http://www.softacademy.luguniv.edu.ua)

8. Краснова Н. П. Соціалізація особистості : [навчально-методичний посібник] / Краснова Н. П., Харченко Л. П., Пігіда В. М. – Луганськ : Видво ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. – 178 с.

9.Краснова Н. П. Соціально-педагогічна та соціальна робота з різними категоріями клієнтів : [навчально-методичний посібник для студ. вищ. навч. закладів] / Краснова Н. П., Харченко Л. П., Пігіда В. М., Юрків Я. І. ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. – 407 с.

10.Лешанич Л. В. Історія розвитку патронату над дітьми в Україні / Л. В. Лешанич // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2011. – №15. – С. 177–179.

11.Макійчук Т. Патронат як одна з форм сучасного підходу до розв'язання проблем улаштування дітей, що залишилися без піклування батьків /Т. Макійчук // Журнал Віче. – 2009. – С. 72.

12.Люди для людей. – М.: Центр „Социальное партнерство”, 2003. – 224 с.

13.Методичні матеріали для тренера «Захист прав дітей – пріоритетний напрям соціальної роботи» / Автор.-упор. О. В. Безпалько, І. Д. Зверєва, В. О. Кузьмінський, О. А. Лещенко, О. В. Павлик, Ж. В. Петрович; За заг. ред. І. Д. Зверєвої. – К., 2007. – 60 с.

14.Методичні матеріали для тренера «Нові моделі соціальних служб для сім'ї і дітей: напрями, форми і методи роботи» / Автор.-упор. І. Д. Зверєва, З. П. Кияниця, О. А. Лещенко,

Л. О. Ніколаєнко, О. В. Павлик, Л. І. Стрига, Н. В. Татарчук; За заг. ред. І. Д. Звереві. – К., 2007. – 132 с.

15.Методичні матеріали для тренера «Профілактика правопорушень серед неповнолітніх, реабілітація дітей, які перебувають у конфлікті з законом» /Автор.-упор. І. Д. Зверева, О. А. Лещенко, В. П. Лютий, Н. Ю. Максимова, І. В. Носач, О. В. Павлик; За заг. ред. І. Д. Звереві. – К., 2007. – 60 с.

16.Методичні матеріали для тренера «Профілактика раннього сирітства: терміновий захист дитини» / Автор.-упор. О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, В. О. Кузьмінський, О. А. Лещенко, О. В. Павлик, Ж. В. Петрочко; За заг. ред. І. Д. Звереві. – К., 2007. – 88 с.

17.Організація і технології соціальної роботи з дітьми вулиці. Навч. посібник/ За ред. Капської А. І. – К. : Інтернаціональний Союз. Ліга Соціальних працівників України, 2003. – 260 с.

18.Підготовка волонтерів та їх роль у реалізації соціальних проектів / Під ред. І. Звереві, Г. Лактіонової. – К. : Науковий світ, 2001. – 49 с.

19.Попович Г. М. Потреби як визначальна умова інституціоналізації соціальної роботи // Г. М. Попович / Соціальна робота в Україні: теорія і практика. – 2003. – № 1. – С. 12-21.

20.Посібник з участі громадськості: Проект «Голос громадськості». Міжнародний центр перспективних досліджень / За заг. ред. Дж. Гілберт Хол дар та інш. – К.: Дизайн-студія «i Media», 2002. – 120 с.

21.Римаренко І. Сімейний патронат як інновація у сімейному праві України / І. Римаренко // Вісник АПСВТ. – 2017. – №2. – С. 39–46.

22.Савченко С.В. Социализация студенческой молодежи в условиях регионального образовательного пространства : [монографія]. – Луганск: Альма Матер, 2003. – 406 с.

23. Семигіна Т., Вакуленко О., Комарова Н., Романова Н. Методичні рекомендації щодо залучення місцевих громад до вирішення проблем дітей, сімей та молоді, які опинилися у складних життєвих обставинах.[електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/4129>

24. Сила Т. І. Соціально-психологічні основи дослідження територіальної громади [Електронний ресурс] / Т. І. Сила // Вісник післядипломної освіти. – 2013. – Вип. 9(2). – С. 312 – 319. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpo_2013_9\(2\)_43](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpo_2013_9(2)_43)

25. Слозанська Г. І. Ролі фахівця із соціальної роботи в територіальній громаді. Науковий вісник ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». – 2017. – Випуск 1 (40). – С. 265-268.

26.Соціалізація особистості : [навчально-методичний посібник] / Н. П. Краснова, Л. П. Харченко, В. М. Пігіда ; Держ. закл. „Луган. нац. унт імені Тараса Шевченка”. – Електронний ресурс: www.softacademy.luguniv.edu.ua .

27.Соціальна робота в Україні : [навч. посіб.] / І. Д.Зверева, О. В.Безпалько, С. Я. Харченко та ін.; За заг. ред. І. Д. Звереві, Г. М. Лактіонової. – К.:Центр навчальної літератури, 2004. – 254 с.

28.Харченко Л. Г. Формування сучасних гендерних стереотипів у процесі соціалізації сучасної жіночої молоді : [науково-методичний посібник] / Харченко Л. Г. ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. – 220 с.

29.Харченко С. Я. Соціалізація дітей та молоді в процесі соціальнопедагогічної діяльності: теорія і практика : [монографія] / С. Я. Харченко. – Луганськ : Альма-матер, 2006. – 320 с.

3.Харченко С. Я., Харченко Л. Г., Гришак С. М., Болотська О. А. Гендерна соціалізація сучасної жіночої молоді : монографія. / С. Я. Харченко, Л. Г. Харченко, С. М. Гришак, О. А. Болотська ; ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2009. – 318 с.

32.Харченко С. Я., Кальченко Л. В., Золотова Г. Д., Горенко С. В. Соціальнопедагогічна робота з дітьми групи ризику : монографія / С. Я. Харченко, Л. В. Кальченко, Г. Д. Золотова, С. В. Горенко ; Держ. закл. «Луган. нац.ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2009. – 145 с.

8. Інформаційні ресурси

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19> - Закон України «Про соціальні послуги» (17.01.2019).
2. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14> - Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» (Редакція від 10.06.2018).
3. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/556-2012-%D1%80#n9> Розпорядження Кабміну України «Про схвалення Стратегії реформування системи надання соціальних послуг» (8.08.2012)
4. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1393-2015-%D1%80#n13> Розпорядження Кабміну України «Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року» (23.11.2015)
5. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2017-%D0%BF> – Постанова Кабміну України «Деякі питання здійснення патронату над дитиною» (16.03.2017)
6. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0806-17> - Наказ Мінсоцполітики України «Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги підтриманого проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю» (7.06.2017).
7. Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження нової редакції кваліфікаційної характеристики професії «Фахівець із соціальної роботи» від 25.05.2012 року № 324 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gomnymcss.edukit.sumy.ua/Files/downloads/наказ%20Мінсоцполітики%20>
8. Науково-методичний журнал «Соціальна робота в Україні: теорія і практика» (архів номерів). – Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://ligasocial.org.ua/index.php/2010-08-31-16-47-51/-q-q>
9. Науково-методичний журнал "Соціальна педагогіка: теорія і практика" (архів номерів). – Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1059>http://www.sociologu.kpi.ua/wpcontent/uploads/2015/01/%D0%A1%D0%A0_2014_%D0%B7%D0%B%D1%96%D1%80%D0%BA%D0%B0.pdf – Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Соціальна робота: теорія, історія, інноватика». – КІП, 2014 р.
10. http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27272/1/A_Dulia_IL.pdf – Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції «Соціальна робота і сучасність: теорія та практика вирішення проблем учасників і постраждалих у збройних конфліктах». – КІП, 2019 р.
11. old.data.gov.ua > file > download – Інформаційно-аналітичний звіт Мережі центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді міста Києва за 2016 рік.
12. <https://www.msp.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерства соціальної політики в Україні
13. <https://www.msp.gov.ua/news/16762.html> – текст виступу Міністра соціальної політики України на засіданні колегії „Основні досягнення у соціальній сфері та перспективи розвитку” (28.02.2019р.).
14. <https://dismp.gov.ua/> – офіційний сайт ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики»
15. <http://youth-worker.org.ua/> – офіційний сайт Програми «Молодіжний працівник»
16. <http://iom.org.ua/ua> – офіційний сайт Міжнародної організації з міграції
17. <https://gurt.org.ua/> – офіційний сайт ресурсного центру «ГУРТ».
18. <https://www.prostir.ua/category/news/> – офіційний сайт інформаційного порталу «Громадський простір».
19. <https://la-strada.org.ua/> – офіційний сайт ГО «Ла Страда – Україна».
20. <http://gender-ua.org/nash-teatr/formi-teatralnikh-vistav> – офіційний сайт

проекту Міжнародна Школа рівних Можливостей.

21. <http://www.p4ec.org.ua/> – офіційний сайт ГО «Кожній дитині».

22. <http://tdd.org.ua/> – офіційний сайт ГО «Театр для діалогу».

23. <http://humra.org/ua> – офіційний сайт проекту «Human rights animation»